

I

(Informācija)

TIESA

TIESA

Paziņojums

1996. gadā ar valstu kompetento iestāžu starpniecību valstu tiesām tika sniegtas informatīvas norādes par prejudiciālā nolēmuma tiesvedību Eiropas Kopienu Tiesā. Tā kā šīs norādes praksē izrādījās noderīgas, Tiesa vēlas tās atjaunināt, ņemot vērā gūto pieredzi, un uzskata par lietderīgu šobrīd publicēt minētās norādes "Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī".

INFORMATĪVS

materiāls par valsts tiesu uzsāktu prejudiciālo tiesvedību

(2005/C 143/01)

1. Prejudiciālā nolēmuma institūts ir fundamentāls Eiropas Savienības tiesību mehānisms, kura mērķis ir sniegt valstu tiesām vajadzīgos līdzekļus, lai nodrošinātu vienveidīgu Eiropas Savienības tiesību interpretāciju un piemērošanu visās dalībvalstīs.
2. Eiropas Kopienu Tiesas kompetencē ir sniegt prejudiciālus nolēmumus par Eiropas Savienības tiesību interpretāciju un atvasināto tiesību aktu spēkā esamību. Šo vispārējo kompetenci tai piešķir EK līguma 234. pants kā arī, atsevišķos gadījumos, citas tiesību normas.
3. Tā kā prejudiciālās tiesvedības pamatā ir sadarbība starp Tiesu un valsts tiesām, lai tā būtu efektīva, ir lietderīgi sniegt valstu tiesām zemāk izklāstītos norādījumus.
4. Šiem praktiskajiem norādījumiem nav saistoša spēka, un to mērķis ir valstu tiesām sniegt vadlīnijas par prejudiciālā nolēmuma tiesvedības uzsākšanas lietderību un, attiecīgā gadījumā, palīdzēt tām formulēt un iesniegt jautājumus Tiesai.

Tiesas loma prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā

5. Prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā Tiesas loma ir sniegt Kopienu tiesību interpretāciju vai lemt par to spēkā esamību, nevis piemērot šīs tiesības faktiskām situācijām, par kurām ir pamata tiesvedība — tas ir valsts tiesas uzdevums. Tiesas kompetencē nav izlemt ne jautājumus par faktiem, kas rodas prāvas ietvaros, ne izšķirt viedokļu nesaskaņas attiecībā uz valsts tiesību normu interpretāciju un piemērošanu.

6. Tiesa lemj par Kopienų tiesību interpretāciju vai spēkā esamību, cenšoties sniegt atbildi, kas ir lietderīga strīda izšķiršanai, un valsts tiesas uzdevums ir izdarīt no tās secinājumus, attiecīgā gadījumā nepiemērojot kādu konkrētu valsts tiesību normu.

Lēmums par prejudiciāla jautājuma uzdošanu Tiesai

Jautājuma autors

7. EK līguma 234. panta un EAEK līguma 150. panta ietvaros ikviena dalībvalsts tiesa, ja vien tās izskatīšanā esošajā lietā ir jāpieņem lēmums, kam ir tiesas nolēmuma raksturs, principā var vērsties Tiesā ar prejudiciālu jautājumu. To, vai subjektam piemīt "tiesas" kvalifikācija, Eiropas Kopienų Tiesa nosaka interpretācijas ceļā, un tas ir autonomas Kopienų tiesību jēdziens.

8. Tomēr jomā, kas attiecas uz aktiem, kurus iestādes pieņēmušas saskaņā ar EK līguma Trešās daļas IV sadaļu par vīzu politiku, patvēruma politiku, imigrācijas politiku un citu politiku, kas saistīta ar personu brīvu pārvietošanos — tostarp attiecībā uz tiesu jurisdikciju un tiesas nolēmumu atzīšanu un izpildi, — saskaņā ar EK līguma 68. pantu, lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu var izteikt tikai tiesas, kuru nolēmumus nevar pārsūdzēt.

9. Tāpat, atbilstoši Līguma par Eiropas Savienību 35. pantam, par aktiem, ko iestādes pieņēmušas tiesu iestāžu un policijas sadarbības krimināllietās ietvaros, lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu var izteikt tiesas tikai tajās dalībvalstīs, kuras ir atzinušas Tiesas kompetenci, un katra valsts nosaka, vai iespēja vērsties Tiesā ir visām šīs valsts tiesām vai tikai tām tiesām, kuru nolēmumi nav pārsūdzami.

10. Nav vajadzīgs, lai jautājumu izvirzītu lietas dalībnieki — valsts tiesa var to uzdot pēc savas iniciatīvas.

Lūgums sniegt interpretāciju

11. Ikvienai attiecīgajai tiesai ir tiesības uzdot Tiesai jautājumu par kādas Kopienų tiesību normas interpretāciju, ja šī tiesa uzskata, ka tas ir vajadzīgs, lai tā varētu atrisināt strīdu.

12. Tomēr tiesai, kuras nolēmumus nevar pārsūdzēt valsts tiesā, principā ir pienākums vērsties Tiesā ar šādu jautājumu, izņemot gadījumus, kad attiecīgajā jomā jau ir iedibināta judikatūra (un jauni apstākļi nerada reālas šaubas par iespēju piemērot šo judikatūru) vai arī veids, kā pareizi interpretēt Kopienų tiesību normu, ir acīmredzams.

13. Šādi tiesa, kuras nolēmumus var pārsūdzēt, var — jo īpaši, ja tā uzskata, ka Tiesas judikatūra tai sniedz pietiekamu informāciju — pati lemt par pareizo Kopienų tiesību interpretāciju un to piemērošanu faktiskajai situācijai, ko tā konstatējusi. Tomēr prejudiciāls nolēmums var būt īpaši lietderīgs attiecīgā tiesvedības stadijā, sastopoties ar jaunu interpretācijas jautājumu, kas no vispārējo interešu viedokļa ir svarīgs vienveidīgai Kopienų tiesību piemērošanai visā Savienībā, vai ja šķiet, ka pastāvošā judikatūra nav piemērojama atšķirīgiem faktiskajiem apstākļiem.

14. Valsts tiesai ir jāizklāsta, kādā ziņā lūgtā interpretācija ir vajadzīga tās spriedumam.

Lūgums vērtēt spēkā esamību

15. Valstu tiesām ir iespēja noraidīt apgalvojumus par spēkā neesamību, uz kuriem atsaucas to priekšā, taču tikai Tiesa ir tiesīga pasludināt kādu Kopieniu tiesību aktu par spēkā neesošu.

16. Tāpēc ikvienas tiesas pienākums ir uzdot jautājumu Tiesai, ja tai ir šaubas par Kopieniu tiesību akta spēkā esamību, norādot iemeslus, kādēļ tā uzskata, ka attiecīgais Kopieniu tiesību akts varētu būt spēkā neesošs.

17. Tomēr, ja tā nopietni šaubās par tāda Kopieniu tiesību akta spēkā esamību, uz kuru ir pamatots iekšējo tiesību akts, valsts tiesa izņēmuma un pagaidu kārtā var apturēt šī akta piemērošanu vai attiecībā uz to veikt citus pagaidu noregulējuma pasākumus. Tās pienākums šādā gadījumā ir uzdot jautājumu par spēkā esamību Kopieniu Tiesai, norādot iemeslus, kādēļ tā uzskata, ka Kopieniu tiesību akts ir spēkā neesošs.

Brīdis, kurā uzdodams prejudiciālais jautājums

18. Valsts tiesa var uzdot Tiesai prejudiciālu jautājumu tiklīdz tā konstatē, ka, lai tā varētu pieņemt savu nolēmumu, tai ir vajadzīgs nolēmums par kādu interpretācijas vai spēkā esamības jautājumu vai jautājumiem; valsts tiesa pati vislabāk var novērtēt, kurā tiesvedības stadijā ir jāuzdod šāds jautājums.

19. Tomēr ir vēlams, lai iesniedzējtiesa lēmumu par prejudiciāla jautājuma uzdošanu pieņemtu tādā tiesvedības stadijā, kad tā spēj definēt problēmas faktiskos un tiesiskos apstākļus, lai Tiesas rīcībā būtu visi elementi, kas ir vajadzīgi, lai attiecīgā gadījumā pārbaudītu, vai Kopieniu tiesības ir piemērojamas pamata lietai. Lai nodrošinātu taisnīgu tiesu, var būt lietderīgi prejudiciālo jautājumu uzdot pēc tam, kad puses, ievērojot sacīkstes principu, ir varējušas izteikties.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu forma

20. Lēmumu, ar ko valsts tiesa uzdod prejudiciālu jautājumu Tiesai, var pieņemt ikvienā formā, kādu valsts tiesības atzīst attiecībā uz tiesvedībā pieņemamiem nolēmumiem. Tomēr ir jāatceras, ka šis dokuments kalpo par pamatu tiesvedībai, kas notiek Tiesā, un tās rīcībā būtu jābūt elementiem, kas tai ļauj sniegt lietderīgu atbildi valsts tiesai. Turklāt tulkots un paziņots ieinteresētajām personām, kas ir tiesīgas iesniegt apsvērumus Tiesai, t.i., dalībvalstīm un iestādēm, tiek tikai lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu.

21. Tā kā lūgums ir jātulko, tad ir vajadzīgs, lai tā redakcija būtu vienkārša, skaidra un precīza, bez liekiem elementiem.

22. Lai adekvāti izklāstītu lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu apstākļus, ļoti bieži pietiek ar aptuveni desmit lapām. Vienlaikus saglabājot koncentrētu formu, lēmumam par prejudiciāla jautājuma uzdošanu tomēr ir jābūt pietiekami pilnīgam, un tam ir jāsaturs visa nozīmīgā informācija, lai ļautu Tiesai, kā arī personām, kas ir tiesīgas iesniegt apsvērumus, labi saprast pamata lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus. Lēmumā par prejudiciāla jautājuma uzdošanu jo īpaši:

- ir jāietver īss strīda izklāsts, kā arī attiecīgie fakti, kādi tie tikuši konstatēti, vai vismaz jāizskaidro faktiskās hipotēzes, uz kurām prejudiciālais nolēmums ir balstīts;
- ir jāatspoguļo to valsts tiesību normu saturs, kas varētu būt piemērojamas, un, attiecīgā gadījumā, jāidentificē atbilstošā valsts judikatūra, katreiz sniedzot precīzas norādes (piemēram, noteikta oficiālā laikraksta vai krājuma lappusi; attiecīgā gadījumā arī atsauci uz *Internet* adresi);

- cik vien iespējams precīzi jāidentificē attiecīgajā jomā piemērojamās Kopienu tiesību normas;
- jāizskaidro iemesli, kas lika iesniedzējtiesai šaubīties par atsevišķu Kopienu tiesību normu interpretāciju vai spēkā esamību, kā arī saikne, ko tā konstatē starp šīm tiesību normām un strīdam piemērojamiem valsts tiesību aktiem;
- attiecīgā gadījumā — jāietver pamata lietas dalībnieku attiecināmo argumentu kopsavilkums.

Lēmuma par prejudiciāla jautājuma uzdošanu punktus vai rindkopas ir lietderīgi numurēt, lai atvieglotu lasīšanu un sniegtu iespēju izdarīt atsauces.

23. Visbeidzot, ja iesniedzējtiesa to uzskata par iespējamu, tā var koncentrēti norādīt savu viedokli par atbildi, kas būtu sniedzama uz prejudiciālajiem jautājumiem.

24. Pašam prejudiciālajam jautājumam vai jautājumiem ir jāatrodas atsevišķā un skaidri identificētā lēmuma par prejudiciālā jautājuma uzdošanu daļā, parasti tā sākumā vai beigās. Tiem ir jābūt saprotamiem, bez vajadzības izskatīt lūguma motīvus, kas tomēr sniedz vajadzīgo kontekstu adekvātam vērtējumam.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu iedarbība attiecībā uz tiesvedību valsts tiesā

25. Prejudiciāla jautājuma uzdošana aptur tiesvedību valsts tiesā līdz brīdim, kad Tiesa ir pieņēmusi nolēmumu.

26. Tomēr valsts tiesas kompetencē paliek lēmumi par nodrošināšanas pasākumiem, īpaši attiecībā uz lūgumu par spēkā esamības novērtējumu (skat. iepriekš 17. punktu).

Tiesāšanās izdevumi un juridiskā palīdzība

27. Prejudiciālā nolēmuma tiesvedība Tiesā ir bezmaksas, un Tiesa nelemj par pamata lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumiem: par tiem lemj valsts tiesa.

28. Ja kāda lietas dalībnieka līdzekļi nav pietiekami un ja valsts noteikumi to atļauj, iesniedzējtiesa var piešķirt šim lietas dalībniekam juridisko palīdzību, lai segtu tostarp pārstāvības izmaksas, kas tam rodas Tiesā. Arī pati Tiesa var piešķirt šādu juridisko palīdzību.

Valsts tiesas un Eiropas Kopienu Tiesas saziņa

29. Lēmums par prejudiciāla jautājuma uzdošanu un attiecīgie dokumenti (t.sk. lietas materiāli, iespējams, kopijas veidā) valsts tiesai ir jānosūta tieši Tiesai ar ierakstītu sūtījumu, kas adresēts Eiropas Kopienu Tiesas Kancelejai ("Greffé de la Cour de justice des Communautés européennes, L-2925 Luxembourg", tālrunis +352 4303-1).

30. Līdz nolēmuma pasludināšanai Tiesas Kanceleja paliks uzturēs ciešu saziņu ar valsts tiesu, kurai tā nosūtīs procesuālo dokumentu kopijas.

31. Tiesa savu nolēmumu nosūtīs iesniedzējtiesai. Tā būs pateicīga, ja valsts tiesa to informēs par turpmāko virzību, kāda šī nolēmuma rezultātā tiks nodrošināta pamata lietai, un attiecīgā gadījumā tai nosūtīs savu galīgo nolēmumu.